

***SZKOLNY
PROGRAM
PROFILAKTYKI***

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3

W LĘDZINACH

Podstawa prawna

MENIS rozporządzenie z dnia 26 luty 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U.Nr.51, poz. 458).

Rozporządzenia i ustawy

1. Rozporządzenie MENIS z dnia 31 stycznia 2002 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 10, poz. 96, 82, ust. 1 p. 1).
2. Rozporządzenie MENIS z dnia 1 maja 2001 roku w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U.Nr.61, poz. 624).
3. Ustawa o odnowie zdrowia psychicznego z dnia 18 sierpnia 1994 roku (rozdz. 1 art. 1.1)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (rozdz. 1, art. 2.1)
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.
6. Ustawa z dnia 8 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (art. 3)
7. Statut szkoły.
8. Program wychowawczy szkoły.

Program szkolnej profilaktyki – to ogół działań chroniących dzieci i młodzież przed zakłóceniami w rozwoju i interwencyjnych działaniach w sytuacjach pojawiających się zagrożeń.

Rodzaje profilaktyki

Charakter profilaktyki zależy od rozpoznania potrzeb środowiska i stopnia zagrożenia.

Możemy podzielić go na grupy ryzyka:

- **niskiego** – należą tu osoby, które nie podejmują zachowań ryzykownych, są przed inicjacją;
- **podwyższonego** – należą tu osoby, które mają już za sobą pierwsze próby zachowań ryzykownych;
- **wysokiego** – należą tu osoby o utrwalonych zachowaniach ryzykownych.

Do każdej z tych grup kierowane są inne działania profilaktyczne, należące do różnego poziomu. W związku z tym wyróżnia się:

- **Profilaktykę pierwszorzędową** skierowaną do grup niskiego ryzyka. Polega ona na promocji zdrowia i zapobieganiu zagrożeniom poprzez rozwijanie umiejętności radzenia sobie z wymogami życia. Jej celem jest odroczenie inicjacji.
- **Profilaktykę drugorzędową** skierowaną do grup podwyższonego ryzyka, zwaną inaczej „wczesną identyfikacją”, której celem jest ujawnienie osób przejawiających pierwsze objawy zaburzeń oraz pomaganie im w rozwiązywaniu istoty problemów i wycofaniu zaburzeń ryzykownych.
- **Profilaktykę trzeciorzędową** obejmującą grupę wysokiego ryzyka, rozumianą jako interwencja po zakończeniu pomocy terapeutyczno-rehabilitacyjnej. Ma ona z jednej strony – przeciwdziałać nawrotowi zaburzeń, zaś z drugiej – umożliwić powrót do społeczeństwa, do prowadzenia w nim satysfakcjonującego i społecznie akceptowanego stylu życia.

Istotnym celem działań profilaktycznych jest umiejętność rozpoznawania czynników ryzyka oraz czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Cele profilaktyki w szkole powinny skupić się na osłabieniu czynników ryzyka i wzmocnieniu czynników chroniących. **Trzeba uwzględnić fakt iż zachowania ryzykowne podejmowane przez dzieci pełnią określoną funkcje i są sposobami na:**

- a) zaspokojenie podstawowych potrzeb psychicznych;
- b) realizacja celów rozwojowych;
- c) radzenie sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi.

Cele programu profilaktycznego

Głównym celem tego programu jest promowanie zdrowego trybu życia.

Do celów szczegółowych należą:

- wzmocnienie czynników kreujących zdrowy styl życia,
- likwidowanie czynników zagrażających prawidłowemu rozwojowi psycho – społecznemu,
- wzmocnienie u uczniów postaw pożądaných społecznie i akceptowanych powszechnie zachowań,
- uczenie uczniów umiejętnego realizowania własnych potrzeb z poszanowaniem drugiego człowieka,
- pomaganie uczniom w budowie własnej hierarchii wartości,
- promowanie trybu życia zapewniającego zdrowie psychiczne i bezpieczeństwo w dorastaniu do odpowiedzialnego życia poprzez zgodne oddziaływanie wszystkich nauczycieli,
- uzyskanie zmiany w zachowaniach u zagrożonych niedostosowaniem społecznym uczniów,
- wzmocnienie własnej wartości,
- wzbudzenie w uczniach poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie,
- ograniczenie zachowań agresywnych i przemocy w szkole,
- rozwijanie umiejętności radzenia sobie z napięciem pojawiającym się w trudnych sytuacjach,
- wskazanie na szkodliwość używek oraz ukazywanie zagrożeń, jakie niosą za sobą uzależnienia,
 - wskazywanie pożądaných zachowań oraz wartościowych rozrywek.

Założenia

Szkolny program profilaktyki:

1. Opracowany został na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji wychowawczej w szkole.

Identyfikuje niepokojące objawy w dwóch obszarach:

- wskaźniki naruszania dyscypliny szkolnej;
- wskaźniki patologii w środowisku uczniowskim.

2. Obejmuje całą społeczność szkolną:

- nauczycieli realizujących cele programu profilaktyki;
- uczniów objętych oddziaływaniami profilaktycznymi;
- rodziców.

3. Oparty jest na bazie dokumentów szkolnych:

- programu wychowawczego szkoły;
- programu nauczania;
- systemu oceniania.

4. Uwzględnia wiedzę w zakresie:

- teorii wyjaśniającej istotę obserwowanego problemu;
- poziomów profilaktyki szkolnej;
- możliwych do zastosowania strategii profilaktycznych;
- współczesnej koncepcji działań profilaktycznych;
- standardów jakości pierwszorzędowych programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach;
- struktury i treści szkolnego programu profilaktyki;
- sposobu realizacji szkolnego programu profilaktyki;
- metod ewaluacyjnych programu.

5. Dostosowany jest do:

- poziomu rozwojowego uczniów;
- poziomu wiedzy uczniów z zakresu uzależnień i ich naturalnych i prawnych konsekwencji;
- poziomu umiejętności reagowania w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu.

6. Przewiduje:

- opracowanie strategii ewaluacyjnych programu profilaktyki szkolnej,
- wykorzystanie wyników do wprowadzenia zmian w realizowanym programie;
- wsparcie edukacyjne dla rady pedagogicznej w ramach WDN.

7. Realizowany jest w oparciu o współpracę z:

- rodzicami;
- instytucjami oświatowymi;
- instytucjami publicznymi.

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji wychowawczej w szkole możemy wskazać na objawy w dwóch obszarach:

1. Wskaźniki naruszania dyscypliny szkolnej:

- wagary;
- brak motywacji do nauki;
- bezpieczeństwo w szkole i poza nią;
- współdziałanie w zespole.

2. Wskaźniki patologii w środowisku uczniowskim:

- używanie tytoniu;
- przemoc rówieśnicza;
- kultura osobista;
- wulgaryzmy;
- wandalizm.

Strategie działania

Strategie działania realizowana w ramach profilaktyki szkolnej:

1. Strategia informacyjna – ma na celu dostarczanie adekwatnych, szczerych i aktualnych informacji o istniejących zagrożeniach i możliwościach zabezpieczenia się przed nimi:

- szkoła współpracuje z rodzicami poprzez spotkania, wywiadówki, rozmowy, konsultacje, prelekcje;
- szkoła dostarcza dziecku wiedzy o zagrożeniach w szkole (unikanie miejsc najbardziej niebezpiecznych), spędzanie wolnego czasu (kółka zainteresowań), tworzenie naboru do placówek profilaktycznych (sposoby naboru do świetlicy socjoterapeutycznej), udziela informacji gdzie można uzyskać poradę w sytuacjach rodzinnych;
- nauczyciele i wychowawcy wpływają na eliminowanie zachowań ryzykownych (papierosy, alkohol, narkotyki) poprzez: pogadanki, filmy, gazetki tematyczne, happeningi, udział w spektaklach profilaktycznych, ćwiczenia z zakresu: podejmowania decyzji, kiedy używać umiejętności asertywnych.

2. Strategia edukacyjna – pomaga jednostkom w rozwijaniu podstawowych umiejętności życiowych (przygotowanie do życia zawodowego, korzystanie z pomocy i aktywności rodziców).

3. Strategia alternatyw – oferuje pozytywne alternatywy. Wobec dysfunkcji poprzez stymulowanie działalności społecznej. Stwarza możliwość rywalizowania w pozytywnym rozwoju, w którym uczniowie mogą doskonalić:

- samodyscyplinę;
- zaufanie do siebie;
- świadomość siebie;
- poznanie własnej siły i niezależności.

4. Strategia interwencyjna – zmierza do pomagania jednostkom w identyfikowaniu swoich problemów i poszukiwaniu możliwości ich rozwiązywania. Interwencja obejmuje towarzyszenie ludziom i wspieranie ich w krytycznych okresach ich życia.

Podstawowe techniki interwencji to:

- poradnictwo indywidualne i rodzinne,
- telefon zaufania (pomarańczowa i niebieska linia).

5. Strategia zmian środowiskowych – nakierowana na identyfikację i zmienianie tych czynników środowiska społecznego i fizycznego, które sprzyjają zachowaniom dysfunkcyjnym. Program ten jest możliwy do realizacji poprzez współpracę z instytucjami pomocowymi tj: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Świetlica Socjoterapeutyczna, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna.

Modyfikacje te mogą obejmować:

- środowiska, w których przejawia się zachowanie dysfunkcyjne;
- miejsca, w których przebywają osoby dysfunkcyjne (aby zapewnić im i ich otoczeniu maksymalne bezpieczeństwo);
- zabezpieczenie społeczeństwa przed niebezpiecznymi zachowaniami osób dysfunkcyjnych;
- zmienianie postaw społecznych wobec osób dysfunkcyjnych.

6. Zmiany przepisów społecznych zazwyczaj ukierunkowane są na całą lokalną społeczność. W jej ramach najczęściej stosuje się:

- zmiany przepisów prawnych;
- zmiany rozporządzeń lokalnych;
- ograniczenie dostępności i dystrybucji środków odurzających;
- likwidacja reklam tych środków w miarę możliwości;
- redukcja potencjalnych negatywnych skutków używania środków odurzających.

Oczekiwane efekty

1. Uczeń rozumie, że stosowanie zachowań agresywnych przynosi tylko szkody, bywa przyczyną nieszczęść (w szkole, na drodze, w domu czy też na wakacjach), wie że może oprzeć się presji środowiska;
2. Uczeń ma poczucie własnej wartości. Posiada wiedzę o wszelkich uzależnieniach i sytuacjach ryzykownych.
3. Uczeń ma dostęp do informacji oraz zna reguły reakcji w sytuacjach zagrożeń, zna konsekwencje swoich niepożądanych zachowań.
4. Uczeń potrafi przekazać wiedzę na temat właściwych postaw wobec agresji swoim rówieśnikom.
5. Uczeń potrafi wspierać innych w podejmowaniu właściwych decyzji związanych z odpowiedzialnością za własne czyny.

Dokumentacja

Formy dokumentowania:

- dzienniki lekcyjne,
- dzienniki pedagogów,
- notatki służbowe,
- dokumentacja szkoły,
- opinie z instytucji pomocowych.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA

I PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W RAZIE ZNALEZIENIA NARKOTYKÓW BADŹ DOMNIEMANIA, IŻ UCZEŃ JEST POD ICH WPŁYWEM

1. Znalezienie lub domniemanie, iż uczeń posiada narkotyki.
2. Obserwacja objawów odurzenia narkotycznego.
3. Zawiadomienie pielęgniarki szkolnej, dyrekcji szkoły i pedagoga.
4. Odizolowanie i pozostawienie ucznia pod opieką pielęgniarki szkolnej.
5. Zgłoszenie dziecka do lekarza.
6. Zawiadomienie rodziców.
7. Zawiadomienie pogotowia i policji.
8. Sporządzenie protokołu z przebiegu zdarzeń.

II PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W ZWIĄZKU Z PALENIEM TYTONIU

1. Stwierdzenie używania przez ucznia palenia papierosów.
2. Przeszukanie ucznia w obecności świadka.
3. Rozmowa wspierająco - edukacyjna przeprowadzona przez pedagoga.
4. Poinformowanie rodziców.
5. Rozmowa z uczniem w obecności rodziców.
6. Sporządzenie notatki służbowej.

III PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W RAZIE STWIERDZENIA PICIA ALKOHOLU PRZEZ UCZNIĄ

1. Stwierdzenie zażywania alkoholu lub też objawów odurzenia.
2. Pozostawienie ucznia pod opieką pielęgniarki szkolnej.
3. Powiadomienie dyrekcji i pedagoga.
4. Wezwanie rodziców – rozmowa informująca.
5. Wezwanie lekarza, ewentualnie pogotowia.
6. W przypadku nie zgłoszenia się rodziców– powiadomienie policji.
7. Sporządzenie notatki służbowej.

IV PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NIEREALIZOWANIA OBOWIĄZKU SZKOLNEGO PRZEZ UCZNIĄ

1. Monitorowanie absencji szkolnej – sygnały wychowawców poszczególnych klas oraz nauczycieli uczących w danej klasie.
2. Powiadomienie rodziców listem poleconym o nie realizowaniu obowiązku szkolnego przez dziecko.
3. Zobowiązanie rodziców do kontaktu ze szkołą w razie nieobecności dziecka poprzez podpisanie kontraktu.
4. Wpisanie notatki do dziennika lekcyjnego (rubryka kontaktów z rodzicami).
5. W sytuacji gdy nie ma możliwości ustalenia dokładnego miejsca zamieszkania rodziców lub też opiekunów prawnych - kontakt z policją.

6. Wizyta pedagoga w obecności funkcjonariusza policji w domu rodziców ucznia (rozeznanie przyczyn, rozmowa dyscyplinująca).
7. Sporządzenie notatki służbowej z przeprowadzonej wizyty domowej.
8. W przypadku braku kontaktu z rodziną powiadomienie organu prowadzącego jakim jest Miejski Zarząd Edukacji.
9. Skierowanie pisma do Burmistrza Miasta Łędziny wniosku o nałożenie kary pieniężnej na rodziców ucznia.
10. Wniesienie wniosku do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną – sporządzenie notatki służbowej.

V PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU KRADZIEŻY NA TERENIE PLACÓWKI

1. Zgłoszenie o kradzieży niezwłocznie wychowawcy klasy, który podejmie próbę wyjaśnienia sytuacji.
2. Komisyjne przeszukanie rzeczy.
3. W przypadku nie wyjaśnienia tego problemu poinformowanie dyrekcji szkoły lub pedagoga szkolnego.
4. Rozmowa z poszkodowanym w obecności świadka.
5. W przypadku wskazania sprawcy zdarzenia – rozmowa dyrekcji i pedagoga ze sprawcą i przedstawienie mu zarzutów.
6. Powiadomienie rodziców poszkodowanego i sprawcy o zaistniałej sytuacji.
7. Wyrównanie szkód i poniesienie kary.
8. Sporządzenie notatki służbowej.

VI PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W RAZIE ROZPROWADZANIA NARKOTYKÓW PRZEZ UCZNIĄ

1. Stwierdzenie posiadania przez ucznia narkotyków.
2. Odizolowanie ucznia od innych rówieśników.
3. Przeszukanie tornistra w obecności świadka.
4. W przypadku odmowy – zawiadomienie rodziców a potem ewentualnie policji.
5. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem przez pedagoga.
6. Sporządzenie notatki służbowej.

VII PROCEDURA

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU UŻYWANIA PRZEMOCY WOBEC UCZNIÓW (PRZEZ RODZICÓW, RÓWIEŚNIKÓW CZY TEŻ OSOBY TRZECIE)

1. Stwierdzenie użycia przemocy fizycznej w stosunku do dziecka (sygnały słowne lub też poprzez obserwację nauczyciela).
 - a) sporządzenie notatki z rozmowy z dzieckiem;
 - b) zawiadomienie dyrekcji i pedagoga.
2. Zawiadomienie pielęgniarki szkolnej, która pójdzie z dzieckiem na obdukcję lekarską. Sporządzenie pisemnego oświadczenia

w którym zostaną zawarte informacje na temat zmian jakie zauważono na ciele dziecka.

3. Rozmowa z poszkodowanym dzieckiem przeprowadzona w obecności świadka.
4. Wezwanie rodziców do szkoły – uświadomienie ich co do konsekwencji używania przemocy wobec dzieci. Rozmowa potwierdzona notatką służbową.
5. Pouczenie rodziców (lub innych osób) o sankcjach w przypadku powtórzenia się danej sytuacji:
 - a) zgłoszenie faktu na policji;
 - b) skierowanie wniosku do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną;
 - c) w razie szczególnej przemocy – skierowanie wniosku do wydziału karnego Sądu Rejonowego.

**W/ w procedury zostały zatwierdzone przez radę pedagogiczną
Szkoły Podstawowej nr 3 w Lędzinach**

Znajdują się one w dokumentacji:

- ✓ dyrektora,
- ✓ pedagoga szkolnego,
- ✓ sekretariacie szkoły,
- ✓ pokoju nauczycielskim.

Podstawy prawne stosowanych procedur:

1. *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31. 01.2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26 poz. 226).*
2. *Zarządzenie Nr 15/ 97 Komendanta Głównego z dnia 16. 06. 1997r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.*
3. *Ustawa z dnia 24.04.1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003r., Nr 24, poz.198).*
4. *Ustawa z dnia 07.09.1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996r., Nr 67, poz. 329 z p. zm.).*
5. *Ustawa z dnia 06.04.1990r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179 z p. zm.).*
6. *Ustawa z dnia 26. 10. 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm.).*
7. *Ustawa z dnia 26. 10. 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. – tekst jednolity Dz. Z 2002r. Nr 11 poz. 109 oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą).*